

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การศึกษาคำสื่อจินตภาพในเพลงโคราช ของกำป็น บ้านแท่น” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคำสื่อจินตภาพในเพลงโคราชที่ปรากฏในเพลงโคราชของกำป็น บ้านแท่น ที่พบในระหว่างปี พ.ศ. 2544 – 2548 โดยนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลเสนอ ในรูปแบบพรรณนาวิเคราะห์ พบว่ามีคำสื่อจินตภาพ ประเภทต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. การสร้างภาพพจน์

พบประเภทคำสื่อจินตภาพดังต่อไปนี้

1.1 อุปมา (Simile)

1.1.1 เปรียบเทียบร่างกายมนุษย์และสัตว์กับธรรมชาติ และอัญมณี นิยมเปรียบเทียบร่างกายทั้งหมด มากกว่าพรรณนาความงามของอวัยวะแต่ละส่วน

1.1.1.1 ชมอวัยวะแต่ละส่วนเทียบกับธรรมชาติและอัญมณี ดังตัวอย่าง

...เกิดเป็นอริยบุคคล อย่าได้กลัวอัปจน...แม่แก้วมณี...

เพลงโคราชเกี่ยวแกมจาก กำป็น บ้านแท่น ขับร้อง

แก้วมณี คือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 210) คือ น. หินซึ่งใสมองลอดเข้าไปข้างในดีได้

“แก้วมณี” ใช้เป็นสื่อจินตภาพเปรียบเทียบ ผู้หญิงที่มีความฉลาดความสามารถทั้งทางกาย และสติปัญญาไม่ต้องกลัวอัปจน เพราะมีคุณค่ามากกว่ารูปร่างงดงาม เพราะงามมาจากข้างใน

...เกินหวานหลายหนอลิ้นลม คำซู้ พ่อคือโง่งงนวย

ดูสวยเหมือนคันธนู พูดว่าชักชวนเป็นคำยานคำยั่ว...

เพลงโคราชเกี่ยวผ่าน กำป็น บ้านแท่น ขับร้อง

ควัโค้ง คือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 451) น. ขนที่ขึ้นเป็นรูปโค้งขึ้น
เหนือตา

คันธนู คือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 552) น. อาวุธชนิดหนึ่ง
ประกอบด้วยคันธนู ซึ่งมีสายธนูสำหรับนำวซึ่งหลาถูกที่มีปลายแหลม
ควัโค้ง ผู้ประพันธ์เพลงต้องการสื่อภาพให้เห็นถึงความงดงามของพ่อ
ชาย เหมือนคันธนู คำพูดนั้นหวานกินใจทำให้หลงใหล ชอบพูดคำหวานยั่วชวนให้คล้อยตาม

...ปราสาททองของพิมพักก็สมรักใจพิมแสนสุขพระทัยเหตุภัยไม่ผ่านเลย
นางพิมพา...

เพลงโคราชเรื่องพิมพา กำป็น บ้านแท่น ขับร้อง

ปราสาททอง คือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2542: 670) น. เรือนมียอดเป็น
ชั้นๆ สำหรับเป็นที่ประทับของพระเจ้าแผ่นดินหรือเป็นที่ประดิษฐาน สิ่งศักดิ์สิทธิ์

ปราสาททอง ผู้ประพันธ์เพลง ต้องการสื่อภาพให้เห็น ถึงความงดงาม
ปราสาทของพระเจ้าแผ่นดิน พระราชวังอันเป็นสถานที่อยู่ของเทพ ฉะนั้นมนุษย์ทุกคนใฝ่ฝันที่จะ
อยู่ในที่ที่มีความสุข

...ถึงมีเงินทองรักถ่วงสิ่งอื่นก็ไม่ยุ่ง เหมือนความรักเทียว หนุ่มอื่นมีหลาย
อย่าง...

เพลงโคราชเกี่ยวถ่วงตัวยังน้อย กำป็น บ้านแท่น ขับร้อง

เงินทอง คือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 281) น. เงินตราที่ทำด้วยทอง
หรือเงินเพื่อแลกเปลี่ยนที่รำลึกในโอกาสต่างๆ

เงินทอง คือ ผู้ประพันธ์เพลงต้องการสื่อภาพให้เห็นถึง จิตใจ ร่างกาย
ของตคนนั้น มีค่ามากกว่าเงินทองไม่ยอมแลก จะมีความรักเพียงความรักเดียวไม่ขอแปรเปลี่ยนไป

...มีเผื่อมีแผ่เช่นแต่ขึ้นเรือ แพก็ยังมีพวง ได้มา ประสบพบกันตาม
หลักฐานมันต้องทั่วมีพลอยยังมีเพชรมีเหตุต้องมีผล...

เพลงโคราชทั่ว กำป็น บ้านแท่น ขับร้อง

พลอย คือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 770) น. หินที่มีเนื้อใสสีต่างๆ ใช้
ทำเป็นเครื่องประดับมีหัวหวน

เพชร คือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 797) น. ชื่อแก้วที่แข็งที่สุด และมี
น้ำแวววาวมากกว่าพลอยอื่นๆ ใช้ทำเครื่องประดับ หรือใช้ประโยชน์ในทางอุตสาหกรรม
ผู้ประพันธ์เพลงต้องการสื่อให้เห็นภาพ ร่างกายมนุษย์กับเรือที่ชนกัน
ไป มีทั้ง พลอย และ เพชร เวลาจะทำอะไรให้มีเหตุผลจึงจะผ่านพ้นเหตุการณ์ไปได้

...ไม่รู้คานี้กว่าแต่ใครคิดได้พอได้ถ่อ ก็คืนแล้วที่ท่อนกำไล ไปเล่นฝ้าย
มาหนอ...

เพลงโคราชทักท้วง กำป็น บ้านแท่น ขับร้อง

กำไล คือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 125) น. ชื่อเครื่องประดับสำหรับ
สวมข้อมือหรือข้อเท้า ทำด้วยเงินหรือทองคำ

ผู้ประพันธ์เพลงการสื่อให้ทราบถึงกำไล เป็นเครื่องประดับที่มีคุณค่า
เหมาะกับผู้หญิง เวลาจะใส่จะถอด ให้คิดถึงคนให้เป็นเสมือนร่างกายที่คอยดูแลไม่ให้ใครคนอื่น
มาแย่งไป

1.1.1.2 เปรียบเทียบร่างกายโดยส่วนรวมกับธรรมชาติ ดังตัวอย่าง

...ดอกสุพรรณนิกา ได้เวลาก็บานฉ่ำ เหมือนดังพ่อขุนราม...

เพลงฉลองปริญญาโท ม. ราม กำป็น บ้านแท่น ขับร้อง

พ่อขุนราม คือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 776) น. กษัตริย์ผู้เป็นใหญ่ใน
สมัยสุโขทัย

“พ่อขุนราม” ผู้ประพันธ์ต้องการสื่อภาพระหว่างพระเจ้าแผ่นดินผู้เป็น
ใหญ่ในอดีตที่ไม่ใช่คนธรรมดา กับดอกไม้ที่มีคุณค่า ศูนย์รวมจิตใจของคน ให้รักกัน ให้เห็นความ
งดงามสอดคล้องไปกับธรรมชาติ

...ถ้าพวกเคยแน่นไปขอแม่เป็นเขยนอกจะให้ฉันหอบนาไปหาน้ำก็ใครเขา
เคย...นอ...

เพลงเกี่ยวถ่อมตัวยังน้อย กำปั่น บ้านแท่น ขับร้อง

หอบนา คือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 527) น. พื้นที่ราบทำเป็น คันกัน
น้ำ เป็นแปลงสำหรับปลูกข้าว

น้ำ คือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 579) น. สารประกอบเป็นธาตุ
ไฮโดรเจน และออกซิเจนในอัตราส่วน 1:8 โดยน้ำหนักเมื่อบริสุทธิ์มีลักษณะเป็นของเหลวใสไม่มี
สี มีกลิ่น รสมีประโยชน์มาก

ผู้ประพันธ์เพลงต้องการสื่อร่างกายของคนกับอาภักดิ์กริยาคำว่าหอบนา
ไปหา น้ำทำให้ที่นาธรรมชาติกับมาอุดมสมบูรณ์ไม่ได้ เพราะทำสิ่งที่ผิดเหนือธรรมชาติไม่ได้

...ก่อนบ้างก็แยกแตกแยะสี่ก็หังคำเป็นนิลๆ คุณอนหินเรียงเป็นหน้า
ก่อนบ้างก็เหลือคือเป็นพระ... เป็นเณร...คุณินสวยก่อนสังๆ ...

เพลงโคราชฆมนกชมไม้ชมเขาชมเต่าชมปลา กำปั่น บ้านแท่น ขับร้อง

พระ คือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 762) น. คำใช้แทนเรียกภิกษุสงฆ์
เณร คือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 393) ก. สามเณรหน้าไฟ น. สามเณร
ที่บวชในงานศพ

เณรนาค (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 394) น. นามเณรที่บวชต่อท้าย
บวชพระ

ผู้ประพันธ์เพลงต้องการสื่อให้เห็นภาพธรรมชาติก่อนหินที่มีสีดำนั้น
งดงาม คล้ายกับพระ และเณร เรียงกันไปมาอย่างสวยงามทำให้เกิดเห็นภาพในใจอยากจะไปดูให้
เห็นกับตา ว่าความงามของธรรมชาติจะงดงามปานไหน

...คุณันตะไก้มันเกยถึงต้นทะพังกก็เกยถ้ายต้นพุงแกลและตะไก้กึ่งก็เกยกันๆ
รายเลห์เกยกลพิเคราะห์ไปก็คล้ายกะคน...

เพลงโคราชฆมนกชมไม้ชมเขาชมเต่าชมปลา กำปั่น บ้านแท่น ขับร้อง

คล้าย คือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 228) ว. เกือบเหมือน
 ผู้ประพันธ์เพลง ต้องการสื่อภาพธรรมชาติของต้นไม้ที่งอกขึ้นตาม
 ธรรมชาติ ที่งดงามเรียงกันไปนั้นดูๆ ไปแล้วคล้ายกับคนที่ยืนสลับไปมา

...เกิดรุ่นใหม่ใหญ่ที่หลังเพลงไม่ลือชื่อไม่ลอยทางหน้าหลังก็ล้มลง
 เหมือนยังปลา เคยลงหมายหลุม มาเจอหนุ่มในคืนนี้ไม่หวังดีแข่งขึ้น หน้าเป็นผักกาดหรือผักกั
 น...

เปรียบอ้อม กำป็น บ้านแทน จับร้อง

ผักกาด คือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 728) น. พืชใช้เป็นอาหาร
 คันทา คือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 240) น. ดินที่หนุนขึ้น เป็นคันตาม
 ท้องนาสำหรับขังน้ำไว้ ลูกคันหรือหัวคันทา
 ผู้ประพันธ์เพลงต้องการสื่อภาพให้เห็นว่าร่างกายเราเปลี่ยนไปตามสภาพ
 และการเวลา ส่วนผักกาด ผักคันทา ที่นำมาเปรียบเทียบกับร่างกายโดยเอาใบหน้ามาเปรียบเพราะ
 ผักทั้งสองอย่างนี้อุดทน เพราะต้องโดนคนเหยียบเกิดบนคนหน้าก็ยังไม่ว่ายังสามารถมีชีวิตที่
 สดใส ฉะนั้นหน้าตาเราก็ต้องอดทนอยู่ได้อย่างงดงาม

1.2 เปรียบเทียบอารมณ์ความรู้สึกกับธรรมชาติ เปรียบเทียบความร้อนด้วย
 ความทุกข์ ความโกรธ กับไฟ และความร้อน เช่น

ตัวอย่าง

...ญาติพี่น้องคนไรก็ไม่เห็นต้องความรักอย่างแต่เพิ่มมาตะพืดตะพื่อ...เพราะความ
 รักในใจเราร้อนเผาหัวใจร้อน...

เพลงเกี่ยวอ้อมตัวยังน้อย กำป็น จับร้อง

ร้อนเผา คือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 731) น. ทำให้ร้อนให้สุดท้ายไป ทำให้
 หมดไป

ร้อน คือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 961) ว. ร้อนบางๆ (ปาก) เรือย บ่อย เช่น
 เรียกให้เสียร้อน

ผู้ประพันธ์เพลงต้องการสื่อภาพให้เห็นถึงความรุ่มร้อน ความร้อนเผาจิตใจคนได้ เพราะความรักนั้นรุนแรงเหมือนกับไฟยากที่จะดับได้

...ฟังดูเรื่องก็ยิ่งร้อนยิ่งร้าย...ที่พวกเรามาก่อนมากวนอยากทวนมาร่างมกาย...

เพลงตามประวัติยาโม กำป็น บ้านแท่น ขับร้อง

ร้อน คือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 929) ว. มีความรู้สึกตามผิวหนังเหมือนถูกไฟตรงข้ามกับเย็นกระวนกระวาย

ผู้ประพันธ์ต้องการสื่อภาพให้เห็นถึงสภาพจิตใจของคนที่มีคนมาก่อกวนแล้วไม่สามารถควบคุมตนเองได้ เหมือนกับความร้อนที่คอยแผดเผาทุกอย่างให้วอดวาย

1.3 นำธรรมชาติมาเปรียบเทียบเพื่อแสดงจำนวนหรืออำนาจยิ่งใหญ่ธรรมชาติที่นำมาเปรียบเทียบมีทั้งปรากฏการณ์ธรรมชาติ พืชและสัตว์ ได้แก่ ไฟ น้ำ นิยมใช้การบรรยายเหตุการณ์ ดังตัวอย่าง

...น้ำในมุน มกขุนมน้าว เพราะแต่ก่อนนั้นเคยมั่วกันมานาน...

เพลงโคราชยุวชนรักถิ่น กำป็น บ้านแท่น ขับร้อง

น้ำ คือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 579) น. สารประกอบ ชื่อองค์ประกอบเป็นธาตุไฮโดรเจน

ผู้ประพันธ์เพลงต้องการสื่อภาพให้เห็นว่าน้ำ มีอำนาจอันยิ่งใหญ่มาในการให้ความเย็น ขจัดปฏิกูลไม่ดี จึงนำมาเปรียบกับจิตใจของคนที่มีความทุกข์ให้หมดไป

...รักความเป็นแหวพาวุ่น เหมือนยังอาบน้ำอาบน้ำมูล พาวาย...

เพลงโคราชเกี้ยวฝัน กำป็น บ้านแท่น ขับร้อง

น้ำมูล คือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 870) น. โคลน เช่น ลูกมูล ลาก

ผู้ประพันธ์ต้องการสื่อภาพให้เห็นว่าแม่ น้ำมูล ให้ประโยชน์มหาศาลในการหล่อเลี้ยงชีวิตทั้งคน และสัตว์ให้ได้อุปโภค บริโภค ยังเป็นเส้นเลือดในการหล่อเลี้ยงชีวิต

...ไ้มารดามึงพาออกเมื่อปีเดือนฝนกันดาร ๆ ไม่พานคำว่ากันดอกเล่นเพลงต้องหยิกหยอกยังฟังกันดี...

เพลงโคราชท่วง กำป็น บ้านแท่น ขับร้อง

ฝน คือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 746) น. น้ำที่ตกจากเมฆเป็นเม็ดๆ

ลักษณะนามใช้นับอายุ หมายความว่า รอบปี ขวบปี

ผู้ประพันธ์เพลงต้องการสื่อภาพโดยนำฝนมาสื่อให้เห็น ถึงเวลาอำนาจของน้ำฝน ที่เปลี่ยนเวลาให้คนเรานั้น มีประสบการณ์ในการใช้ชีวิต และความเก่งกล้าสามารถ ประสบการณ์ต่างๆ ที่ผ่านพ้นไปในแต่ละปี

...เดินชมสิงขรถ้ำร้อนหลายสังขารร่างกายไม่เย็นสา

จะนำหุคุดรงน้ำซบไหลซึมเดียวพื้ก็เย็น...ทรง...

เพลงโคราชหม่นกษมไม้ชมเต่าชมปลา กำป็น บ้านแท่น ขับร้อง

สิงขร คือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1158) น. ภูเขา ที่ประกอบไปด้วยป่าไม้

ผู้ประพันธ์เพลงต้องการสื่อให้เห็นภาพ ของสิงขร อันเป็นต้นน้ำแห่งการเกิดฝน เป็นอำนาจอันยิ่งใหญ่ของธรรมชาติที่จะมา หล่อเลี้ยงชีวิต คน และสัตว์โลก

...ทางบ้านนางนี้การทำงานปีไม่ค่อยได้ทำหนา..ทำหนาแน่น ทั้งนาหว่านนาดำมันขาด
น้ำอยู่ทั่วแดน เพราะฝนฟ้าไม่อำนวยทั้งทำห้วยทำหนอง...

บอกโคราชข่าวถามข่าว กำป็น บ้านแท่น ขับร้อง

ฟ้า คือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 811) น. ส่วนเบื้องบนที่มองเห็นครอบ
แผ่นดินอยู่ เช่น ดาวเต็มฟ้า อากาศ เช่น ฟ้าครึ้ม ยิ่งปั่นจั่นฟ้า

ผู้ประพันธ์เพลงต้องการสื่อภาพให้เห็นความยิ่งใหญ่ของฟ้า เพราะกล่าวโดยรวม
ว่าฝนไม่ตกเพราะฟ้าเป็นใจ ทำให้สรรพสิ่งบนโลกต้องเดือดร้อน

...พอลมหนาว ดอกจานลัด ลมก็มาพัด ดอกจานหล่น...

เพลงโคราชปริญญโทมหาวิทยาลัยรามคำแหง กำป็น บ้านแท่น ขับร้อง

ลมหนาว คือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 989) น. ลมที่นำความหนาวเย็นมาด้วย

ผู้ประพันธ์เพลงต้องการสื่อให้เห็นภาพของลมหนาว ที่กระทำกับดอกไม้
เปรียบเสมือนช่วงเวลาของธรรมชาติเข้าสู่การเก็บเกี่ยว ผลผลิตของชาวนา

...ถ้าไม่บอกไม่เล่าใครเขาจะเห็น เพราะมันกระแสน้ำ ฝั่งเช่อยู่ในทรวง... เหมือนน้ำทะเลยังไม่เรือก็ไม่แล่น...

เพลงโคราชเกี่ยวถ่อมตัวยังน้อย กำป็น บ้านแท่น ขับร้อง

กระแสน้ำ คือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 59) น. น้ำหรือลมเป็นต้นที่ไหลหรือพัดเรื่อยเป็นแนว เป็นทางไปไม่ขาดสาย

ผู้ประพันธ์เพลงต้องการสื่อให้เห็นภาพของกระแสน้ำทะเลขึ้นลง ที่เปรียบเสมือนจิตใจคน ที่เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาหรือปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ ที่เกิดขึ้นเป็นประจำ เหมือนกับความทุกข์ที่ยังคงอยู่ในอกในใจไม่สามารถเอาออกไปได้

1.4 นำธรรมชาติมาเปรียบเทียบกัน ปรากฏในการชมธรรมชาติ การพรรณนาและบรรยายเหตุการณ์ นิยมเปรียบเทียบ สัตว์ โลหะธาตุ ปรากฏการณ์ธรรมชาติกับพืชสัตว์ และปรากฏการณ์ ธรรมชาติกับพืชหรือสัตว์

ตัวอย่าง

...พอลมหนาว ดอกจานลัด ลมก็มาพัด ดอกจานหล่น...

เพลงโคราชปริญาโทมหาวิทยาลัยรามคำแหง กำป็น บ้านแท่น ขับร้อง

ดอกจาน คือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 304) น. การนำรูปแบบ สำหรับใส่สิ่งของต่างๆ

ผู้ประพันธ์เพลงต้องการสื่อให้เห็นภาพของดอกจาน บรรยายเหตุการณ์ ของสถานการณ์การของการลาจากของอาจารย์กับลูกศิษย์ ที่ได้ศึกษาหาความรู้กันมาต้องจากกันไปเพราะจบการศึกษา

...ไปชมปักขามันบินตำหรงกันอยู่ หนีทั้งมยุรี และยราตอนเย็นตอนเช้าก็เข้าคู่ ล่อนแต่หมู่ปักขิน ... มันบินตกดูเถิดนกตัวละบ้าง...

เพลงโคราชฆมนกชมไม้ชมเขาชมเต่าชมปลา กำป็น บ้านแท่น ขับร้อง

ผู้ประพันธ์ต้องการสื่อให้เห็นภาพของธรรมชาติของปักขามัน และ ปักขิน ชีวิตของนกที่เปลี่ยนแปลงไปตามวิถีชีวิตของสัตว์ มีการเปลี่ยนแปลง เพื่อจะให้ดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุข

...มันทำให้หญิงตรงใจอยาก ตามที่นางตั้งใจจัก...ใจอยู่ว่าฉันว่าแต่ใครนี่มายังใจ
อีพ้อคุณมารดไฟหรือรถยนต์พี่มาสักคนพอใจเย็น...

เพลงโคราชทักท้วง กำปิ่น บ้านแท่น ขับร้อง

ผู้ประพันธ์เพลงต้องการสื่อภาพให้เห็นการใช้รถไฟ และรถยนต์ ซึ่งเป็นโลหะมา
เปรียบเทียบกับชีวิตคน ที่มีจิตใจอ่อนไหวไปกับพวกโลหะก็เหมือนกับผู้ชายหลายใจ รถหลายชนิด
นั่นเอง จึงนำโลหะมาเปรียบเทียบกับธรรมชาติของจิตใจคน

...ไม่เคยไปมั่ว บ้านหมู เด็กอนุบาลเมือง ขับรถเที่ยวเล่นไม่เป็นเรื่อง หรือบ่อ
น้ำมัน กะบ้านมี ล้วนแต่ซื้อเขามา...

เพลงโคราชประหยัดน้ำมัน กำปิ่น บ้านแท่น ขับร้อง

ผู้ประพันธ์เพลงต้องการสื่อภาพขับรถ ซึ่งเป็นโลหะกับธรรมชาติของเด็กซึ่งเพิ่ง
เข้าเรียนมาเป็น อุทาหรณ์ให้ทราบเกี่ยวกับการดำเนินชีวิต การใช้น้ำมัน เพราะว่าประเทศเราไม่ได้
ผลิตน้ำมัน เน้นให้รู้จักการประหยัดและการขับจิริด ให้ปลอดภัย คือไม่ประมาท

2. อุทาหรณ์ (Analogy) เป็นการเปรียบเทียบเรื่องราว เหตุการณ์หรือความคิดสองอย่างที่มี
มีความหมายต่างกัน ว่าคล้ายกัน เมื่อวิเคราะห์ความหมายลึกๆ ลงไปแล้วก็จะตีความกลมกลืนกัน
ได้ มีลักษณะแตกต่างจากอุปมาคือ อุปมาเป็นเปรียบเทียบด้วยคำอุทาหรณ์เปรียบเทียบ
ข้อความ

2.1 นำธรรมชาติของพืชและสัตว์มาเทียบมนุษย์ จะเปรียบเทียบทั้งคุณสมบัติพฤติกรรม
อารมณ์และความรู้สึก ดังตัวอย่าง

...ดอกจานหล่น จบงานฉลอง จะต้องอำลา ครูบาอาจารย์...

เพลงโคราชปริญญาโทมหาวิทยาลัยรามคำแหง กำปิ่น บ้านแท่น ขับร้อง

อำลา คือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1372) น. ลาจากไป (มักใช้ในกรณีพิเศษ)

ผู้ประพันธ์เพลงต้องการสื่อให้เห็นภาพ ธรรมชาติของดอกจานที่ร่วงหล่นก็
เหมือนกับชีวิตของลูกศิษย์กับอาจารย์ที่ต้องอำลา จากกันไปเมื่อเรียนจบหลักสูตรไป

...คนบ้านหนูกปลุกฝึก...รับร้าน...เหมือนนกเขา มีสามไข่ ...

เพลงโคราชยินดี กำปิ่น บ้านแท่น ขับร้อง

นกเขา คือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 559) น. ชื่อเหยี่ยวในวงศ์ Accipitridae สี
เทาน้ำตาลลายขาวชัดเจนซ่อนตัวบนต้นไม้ เพื่อคอยโฉบล่าเหยื่อ อยู่ตามลำพังมีหลายชนิด

ผู้ประพันธ์เพลงต้องการสื่อภาพของนกเขา กับพฤติกรรมของคนที่คอยต้อนรับ
ดูแลเวลามีแขกมาก็ต้อนรับขับสู้ เพราะชีวิตคนเราก็ต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

...อย่าหัดเป็นแนว หมาจอก หมาใน ให้มาติดใดๆ มาแนะนำนิค...

ขเพลงโคราชยูวชนรักถิ่น กำปิ่น บ้านแท่น ขับร้อง

หมาใน คือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1257) น. ชื่อหมาชนิด cuon alpinus ใน
canidae ขนสีน้ำตาลแดงหรือน้ำตาลเทาหางสีคล้ำ ยาวเป็นพวงอาศัยอยู่ตามป่าดิบ ออกหากิน
เป็นฝูง

ผู้ประพันธ์เพลงต้องการสื่อให้เห็นภาพธรรมชาติของหมา ที่มีพฤติกรรมไม่ดี ของ
สัตว์ มาเปรียบเทียบกับพฤติกรรมของคนที่มีนิสัยไม่ดี ไว้วางใจไม่ได้ กินบ้านกินเมือง ไม่ดี

...จะราศีร้านค้านไปจนวันเองใจขาด ของบุพเพสันนิวาส

พ่อปลาฉลาดหนี วังมันทำให้อกฉันที่หว่างนี้เอง...

เพลงโคราชเกี่ยวผ่าน กำปิ่น บ้านแท่น ขับร้อง

ฉลาด คือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 333) ว. เฉียบแหลม ปัญญาดี

ผู้ประพันธ์เพลงต้องการสื่อภาพให้เห็นภาพของพฤติกรรมธรรมชาติของปลา
ฉลาด มาเปรียบเทียบกับธรรมชาติของคนที่ฉลาดในการใช้คำพูดล่อหลอให้ผู้หลงเชื่อ

...สบนางมันค่าจะว่ามันบอนที่ตัวหล่อนมันอึ้งรังไม่ว่ารวงโรยเหมือนดอกไม้ที่
มันบาน...

เพลงโคราชเปรียบผ่านทั่วไป กำปิ่น บ้านแท่น ขับร้อง

รวงโรย คือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 925) ก. เสื่อมไป สิ้นไป เช่น หมดรุ่ง

ผู้ประพันธ์เพลงต้องการสื่อให้เห็นภาพของการร่วงโรย ของดอกไม้ที่มีพัฒนาการ เปลี่ยนไปตามเวลาที่กำหนดช่วงของมัน นำมาเปรียบกับผู้หญิงที่สาววันหนึ่งก็ต้องร่วงโรยไปตามกาลเวลาไม่มีสิ่งใดยั่งยืนจริงได้บนโลกนี้

...ฉันก็เลี้ยงเต้าน้อยไว้คอยตัวหนึ่ง ใครมาซื้อก็ไม่ขายถ้ามันใหญ่พอแม่ไม่ขัด...

เพลงโคราชเกี่ยวถ่อมตัวยังน้อย กำป็น บ้านแท่น ขับร้อง

เต่า คือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 476) น. ชื่อสัตว์ชนิดหนึ่งคล้าย คลานใน อันดับ chelonian ตัวมีกระดองหุ้ม มีหลายชนิด และหลายวงศ์ที่อยู่บนบก

ผู้ประพันธ์เพลงต้องการสื่อภาพให้เห็นพฤติกรรมของเต่าที่มีการเปลี่ยนแปลงไป นำมาเปรียบเทียบกับพฤติกรรมของคนว่าวันใดวันหนึ่งถึงเวลาที่เปลี่ยนแปลงตามกาลเวลามัน

...ถามกันไม่มองให้แมวให้หนู ชาวไทยรุ่นหลังอยากฟังอยากรู้ให้เที่ยงให้แท้ ให้
แนให้แน่ว...

เพลงโคราชถามประวัติยาโม กำป็น บ้านแท่น ขับร้อง

แมว คือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 880) น. ชื่อสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมชนิดหนึ่ง

หนู คือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 891) น. เรียกสัตว์ที่ตัวเล็ก ๆ ในจำพวกกั๊ด
แทะ เป็นคำสำหรับเรียกชื่อเด็ก

ผู้ประพันธ์เพลงต้องการสื่อให้เห็นภาพของพฤติกรรมของแมว และ หนูที่เกิด
อะไรบ้าง แล้วนำมาสื่อกับพฤติกรรมของคน ให้ทำอะไรนั้นต้องดู ต้องละเอียด แมว และหนูด้วย

...ถึงคนไปเหยียบก็ไม่ยับบ่อนไหนเป็นชันน้ำมีอยู่จะหยุดให้หยอกบนก้อนหิน
ใหญ่จนใจสามิเย็น...

เพลงโคราชชมนกชมไม้ชมเขาชมแต่ปลา กำป็น บ้านแท่น ขับร้อง

เย็น คือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 913) น. เวลาใกล้ค่ำประมาณ 16.00 - 18.00 น.

ผู้ประพันธ์ต้องการสื่อให้เห็นภาพของธรรมชาติที่เกิดขึ้นบนโลกนี้ เปรียบเทียบกับ
ก้อนหินที่ใหญ่ แล้วนำมาเปรียบกับจิตใจสามิที่ต้องมีความเย็น จะอยู่ด้วยกันอย่างมีความสุข

2.2 นำประสบการณ์ชีวิตมาเปรียบเทียบแสดงคุณสมบัติ หรือพฤติกรรมของมนุษย์
สิ่งที่นำมาเปรียบเทียบกับนิมนำเครื่องอุปโภค บริโภค และกิจการงานอาชีพมากกว่า

...คั่วหมีเราก็อเหมาะ ด้านเกวียนปั่นหม้อ นันก็แม่น...

เพลงโคราชตะดาของดี กำป็น บ้านแท่น ขับร้อง

หมี คือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1216) น. เรียกแป้งข้าวเจ้าที่โรยเป็นเลนลงในน้ำเดือดจนสุกแล้วนำมาตากแห้งว่า เส้นหมีชื่ออาหารประเภทหนึ่งที่ทำด้วยเส้นหมี

ผู้ประพันธ์เพลงต้องการสื่อให้เห็นภาพของการดำรงชีวิตของชาวโคราชมีการคั่วหมี ปั่นหม้อที่ด้านเกวียน ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวของชาวโคราช ซึ่งสะท้อนให้วัฒนธรรมสภาพชีวิตของชาวโคราชที่รักสงบ รักในถิ่นฐานบ้านเกิดของตนเอง

...หุงเช่าล่องสี่หม้อ และจะต้มหัวปลาหม้อ...อีกสี่หม้อ...

เพลงโคราชยุวชนรักถิ่น กำป็น บ้านแท่น ขับร้อง

หุงเช่า หมายถึง หุงข้าว คือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1254) ก. เอาข้าวสารหล่งน้ำใส่เดือดพอสุกแล้วนำมาตากแห้งว่าเส้นหมี ชื่ออาหารประเภทหนึ่งที่ทำด้วยเส้นหมี

ผู้ประพันธ์เพลงต้องการสื่อให้เห็นภาพของประชาชนชาวโคราชในการดูแลแขกบ้านแขกที่มาเยี่ยมอย่างอบอุ่น โดยการหุงข้าว ต้มปลา จำนวนที่เพียงพอกับแขกที่มาเยี่ยมเยือน

...ไก่อ่าพอกันพอดับเป็นเพลงเก่าอันดับ เขาลังเหลือพอ มือพอดินเคยหากินมาพอดน เหมือนยังน้ำไหลล้นพอดื้อ

เพลงโคราชเปรียบผ่านทั่วไป กำป็น บ้านแท่น ขับร้อง

หากิน คือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1287) ก. ทำงานเลี้ยงชีวิต

ผู้ประพันธ์เพลงต้องการสื่อให้เห็นภาพของการหากินของไก่ ที่มาเปรียบกับพฤติกรรมของคนที่เปลี่ยนไป ดิ้นรนเพื่อความอยู่รอดของตนเอง ในการหาเลี้ยงชีพด้วยความสุจริต

...หรือแก้มพวงพีไม่ลองเหมือนนายช่าง ส่องกล้องหมายเล็ง...

เพลงโคราชเกี่ยวถ่อมตัวยังน้อย กำป็น บ้านแท่น ขับร้อง

นายช่าง คือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 286) น. ผู้ชำนาญหรือผู้หาเลี้ยงชีพด้วยงาน

ผู้ประพันธ์เพลงต้องการสื่อให้เห็นภาพของอาชีพนายช่าง ที่ต้องอดทน ต่อความยากลำบากเพื่อให้ได้แต่งงานกับหญิงที่ตนรัก แต่ตอนนี้ได้แถมองดูอยู่ห่างๆ

...ทำเกลือกดกน้ำยังเสื่อมทรามจางไปคนรักคนนี้งนทุกปีไม่จีจาง...เป็น...

เพลงโคราชเกี่ยวฝั้น กำปิ่น บ้านแท่น ขับร้อง

เกลือก คือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 87) น. วัตถุที่มีรสเค็มใช้ประกอบอาหารโดยทั่วไป ได้มาจากน้ำทะเล

ผู้ประพันธ์ต้องการสื่อให้เห็นภาพของธรรมชาติของเกลือกที่รักษาความเค็ม ฉะนั้นความรักอารมณ์ ความรู้สึกที่มีต่อคนรักนั้นไม่มีทางจีจางลง ยังคงรักมันตลอดไป

...นอกจากอาชีพเป็นศิลปินไปหากินอย่างไรที่ทานาทำไร่ หาได้เพิ่มปีละเล้าไรบัน...

เพลงโคราชถามข่าว กำปิ่น บ้านแท่น ขับร้อง

ทานา คือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 572) น. พื้นที่ราบทำที่ดินเป็นแปลง
ทำไร่ คือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 981) น. ที่ปลูกพืชและต้นไม้บนไหล่เขาหรือคอย

ผู้ประพันธ์เพลงต้องการสื่อให้เห็นภาพของการทำอาชีพ หมอเพลงโคราช คือการร้องเพลงนอกจากนั้นยังทานาทำไร่ ต้องการต่อสู้เพื่อให้ได้ซึ่งความอยู่รอด ถึงแม้จะเหนื่อยยากลำบากเท่าไรก็ไม่เคยบ่น เพราะความรักในอาชีพและงานของตน

...ถอยใจคีนางนี้เปรียบเหมือนอ้อย ไม่หวานคอเหมือนยังอ้อยติดหมายคกหมาย หล่นเหมือนติดโคลนหมายล้าง...

เพลงโคราชเปรียบถ่อม กำปิ่น บ้านแท่น ขับร้อง

ผู้ประพันธ์ต้องการสื่อให้เห็นภาพของอ้อยเป็นอาหารที่ให้ความหวาน ฉะนั้นความหวานนี้ก็เปรียบกับผู้หญิงที่สวยงามวันทีจะหล่น ลงมาหาชายที่หวัง แต่ก็ได้แต่รออีกนานกว่าจะสำเร็จ

2.3 นำปรากฏการณ์ธรรมชาติมาเปรียบเทียบกับมนุษย์ ผู้แต่งเพลงเปรียบ
อารมณ์ความรู้สึก พฤติกรรม และคุณสมบัติของมนุษย์กับปรากฏการณ์ธรรมชาติ ดังตัวอย่าง

...ศุภวาระดิถี สิริมงคล อย่าให้เป็นวันหม่น...วันหมอง...ทั้งปีเดือนก็เคลื่อนไป...

เพลงโคราชพระคุณแม่ กำป็น บ้านแท่น ขับร้อง

ผู้ประพันธ์ต้องการสื่อให้เห็นธรรมชาติของเดือนมีขึ้น มีลง และก็มีสวยามตาม
กาลเวลาที่กำหนดไว้ ฉะนั้นวันทั้งดงามของชีวิตสักวันก็ต้องมี อย่าได้เสียใจตลอดไป สักวันหนึ่ง
คงจะมีความสุขได้ เมื่อวันที่เดือนสว่าง ก็คือวันที่ปัญหานั้นหมดไป

...ความรักนี้ยุ่งมาห้วงพายุเหมือนพระอาศัยพาโยมถ้าน้องโกหกพกลมให้ฟ้า

เป็นพยาน...

เพลงโคราชเกี่ยวดอมตัวยังน้อย กำป็น บ้านแท่น ขับร้อง

ลม คือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 987) น. ธาตุอย่างหนึ่งทั้ง 4 ของร่างกายคือ
ดิน น้ำ ลม ไฟ

ผู้ประพันธ์เพลงต้องการสื่อให้เห็นภาพ ลม ฟ้า ก็เปรียบเสมือนคำพูด ความรู้สึก
ของคนที่กำลังพูดจริง พูดดีไม่ก็หกกก็จะพบกับความสุขได้มากเกินไป

...นกกาในและไก่อาริกาและนกแก้วมันคู่ก้องร้องกันแซว ก็มีโชคแต่คนกิน ตัว
เมียนั้นลอยก่งหลงเทียบตัวผู้ก็เหยียบขึ้นหลังเทิน มันซึ่งทำให้หัวใจประเทืองหม้อหมดกำลัง...แล้ว

...

เพลงโคราชমনกชมไม้ชมเขาชมเต่าชมปลา กำป็น บ้านแท่น ขับร้อง

ถอย คือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 489) ก. เคลื่อนหรือทำให้เคลื่อนไปข้างหน้า

เหยียบ คือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1305) ก. วางเท้าตกลงไปในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

ประเทือง คือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 612) ก. ทำให้ดีขึ้น เช่น ประเทืองนิจ

ผู้ประพันธ์เพลงต้องการสื่อให้เห็นภาพของพฤติกรรมสัตว์ การถอย การเหยียบ
แล้วมาเปรียบเทียบกับคุณสมบัติของมนุษย์ที่มีการเปลี่ยนแปลง ไปได้ทั้งทางดีและทางไม่ดี ซึ่งทำ
ให้จิตใจคนคิดดีทำดี ส่งผลให้จิตใจสูงขึ้นด้วย

3. อติพจน์ (Hyperbole) คือ การกล่าวเกินจริงเพื่อเน้นความรู้สึก เป็นกลวิธีของ
ผู้ประพันธ์เพลง ที่จะเลือกใช้ภาษาได้ตามความต้องการ ช่วยให้ผู้ฟังเข้าถึงจินตนาการหรืออารมณ์
ของตน โดยไม่ต้องคำนึงถึงความเป็นจริง นิยมใช้ในการพรรณนาอารมณ์ ความรู้สึกและการบรรยาย
เหตุการณ์
ดังตัวอย่าง

...ต้องขอขอบ พระคุณหลาย กระดุกเข้าโลง ฉันคงไม่ลืมบุญคุณ...เลย...

เพลงโคราชยินดีต้อนรับ กำปิ่น บ้านแท่น ขับร้อง

กระดุก คือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 408) น. โครงร่างกายมีลักษณะแข็ง ส่วนใดส่วน
หนึ่งของโครงร่างกาย

กระดุก กล่าวถึงอารมณ์สะเทือนใจของผู้ประพันธ์เพลงต้องการสื่อให้เห็นภาพของการ
สำนึกบุญคุณอันยิ่งใหญ่ ให้จดจำจนถึงวันที่ตายจากโลกนี้ไป

...ทั้งร้องทั้งคืน จนเสื้อขึ้นเล็ก มีรู้ตัว...เลย

เพลงโคราชพระคุณแม่ กำปิ่น บ้านแท่น ขับร้อง

คืน คือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 408) ก. อาการที่สลัก หรือขาดตัวไปมาอย่าง
รวดเร็ว

คืน เป็นการพรรณนาใช้จินตนาการให้เห็นภาพเห็นอาการของคน ทำให้เห็นภาพอย่าง
เด่นชัด เสื้อผ้าที่ใส่รวมทั้งขึ้นเล็ก ผ้าถุงเปิด ทำให้ผู้ฟังเกิดภาพอารมณ์คล้อยตามว่ามันสนุกสนาน
จนลืมตัวไป ลืมความอาย ความรู้สึกที่มีเลยถูกปล่อยออกมาเต็มที่อย่างมีความสุข

...เห็นน้องเป็นคนใหม่ ถ้าพี่เป็นคนหมาข คนมุง ที่ก็เป็นเพลงมือที่มีชื่อในชั้นสูง อย่า
เปรียบเปรยเย้ยเยอเป็นคนพอกคนหมิ่น...

เพลงโคราชเกี้ยวถ่อมตัวยังน้อย กำปิ่น บ้านแท่น ขับร้อง

ชั้นสูง คือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 321) น. ที่สำหรับวางของ

เย้ยเยอ คือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 543) ก. ยกย่องชมเชย

ผู้ประพันธ์เพลงต้องสื่อให้เห็นภาพหญิงที่เป็นที่รักที่หมายปอง แล้วนำมาเปรียบเทียบ
อารมณ์ความรู้สึกผ่านเพลงที่เป็นเพลงชั้นสูง ได้รับการเย้ยยอ ว่าไพเราะเสนาะ ทำให้คนร้องรู้สึก
ภาคภูมิใจมีความสุขมาก ในเพลงของตนที่ขับร้อง

...หัวใจสวิตพิศวจะบรรลัยตายลง แล้วพ่อสุดสวาทครั้งจะร้องเอาฉันก็ไม่อาจมันให้
แสนวุ่นวายแปลกใจเลย...

เพลงโคราชเกี่ยวฝัน กำปิ่น บ้านแท่น ขับร้อง

พิศว คือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2542: 543) ก. แปลกใจประหลาดใจ

บรรลัย คือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2542: 432) ก. หนีหายวอดวายย่อยยับ

พิศว ถึงความสามารถของผู้แต่งเพลง ที่สามารถทำให้คนฟังรู้สึกพิศวในความไพเราะ
ต้องการสะท้อนให้เห็นภาพ หากแม้ไม่ได้ฟังก็เหมือนไม่ได้เจอคนรักก็จะบรรลัย วุ่นวายใจ
กระสับกระส่ายเพราะอำนาจของเสียงเพลงที่เสนาะหู

...ฉันรักพี่เหมือนดวงใจเที่ยวพ่อไปดาวแจ้งถึงทางไกลหน่ายแห่งกิจจจำฝังดวงจิตนาน
เป็นไรฉันก็จะคอย...

เพลงโคราชเกี่ยวแถมจาก กำปิ่น บ้านแท่น ขับร้อง

ดวงจิต คือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 321) น. ใจ, สิ่งที่อยู่ติดและนึก

ผู้ประพันธ์เพลงต้องการสื่อให้เห็นภาพของความรักที่เป็น เสมือนดาวที่ให้แสงสว่างใน
จิตใจไม่ได้หนีไปไหน ยังคงตรึงตราตรึงใจในดวงจิต ถึงจะเป็นอะไรเวลาจะเปลี่ยนแปลงไป
ผู้หญิงคนนี้คนที่รักเสมอจะคอยความรัก คอยเธอกลับมาเสมอ

...สวัสดีเนอหนุ่มชุ่มชุ่มที่มอง ทั้งพ่อแม่พี่น้อง...ที่มาเพราะย่านบ้านพื้นนทีได้เห็นหน้า อย่า
ปล่อยให้ฉันมัวเมา...

เพลงโคราชประกาศ กำปิ่น บ้านแท่น ขับร้อง

ชุ่ม คือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 382) ก. ช้อนแอบ ช้อนคนที่อยู่

มัวเมา คือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 781) ว. รุ่มหลง

ผู้ประพันธ์เพลงต้องการสื่อภาพให้เห็นว่าผู้ชายที่ซุ่มอยู่นั้น มาให้พ่อแม่พี่น้องได้เห็นหน้า
อย่างกลัวจะทำให้ผู้หญิงที่รักได้เห็นหน้าแล้ว จะลุ่มหลงมัวเมาเหมือนเดิมเล่า

4. อุปลักษณ์ (Metaphor) เป็นการเปรียบเทียบโดยไม่ใช้คำเชื่อมหรือเปรียบสิ่งหนึ่งเป็น
สิ่งหนึ่ง ปรากฏที่ใช้ไม่มากนัก

4.1 เปรียบเทียบโดยไม่ใช้คำเชื่อม สังเกตได้จากการกล่าวถึงสิ่งที่จะเปรียบเทียบ
กัน แต่ไม่ปรากฏคำเชื่อมอยู่ด้วย ดังตัวอย่าง

...ประคองชาย ประคองขวา ลำบากลำบาก...

เพลงโคราชพระคุณแม่ กำป็น บ้านแท่น ขับร้อง

ประคอง คือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 654) ก. พยุงให้ทรงตัวอยู่ได้

ลำบาก คือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 101) ว. เดือดร้อน เพราะถูกทรมานกาย
หรือใจ

ผู้ประพันธ์เพลงต้องการสื่อให้เห็นภาพ การพยุงชีวิตโดยการประคองต้องผ่าน
ความ ลำบาก โดยไม่มีคำเชื่อมอะไร แต่ผู้ฟังจะนึกเห็นภาพทันทีที่ปรากฏเมื่อได้ยินเพลงแสดงถึง
ห่วงใย

...อีพ่อชอบตาย่นอีพ่อขนตาขาวเพราะฉันอยากรู้ข่าว ฝ่ายปู่ตาตาย...

เพลงโคราชาตามข่าว กำป็น บ้านแท่น ขับร้อง

ข่าว คือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 184) น. คำบอกเล่าเรื่องราวซึ่งโดยปกติมัก
เป็นเรื่องเกิดใหม่หรือเป็นที่น่าสนใจคำบอกกล่าวเล่าลือ

ผู้ประพันธ์เพลงต้องการสื่อภาพให้เห็นภาพของชายคนหนึ่งเป็นคนอยากรู้อยาก
เห็นแล้วข่าว สื่อกลางในการเผยแพร่ให้รับรู้ข่าวสาร ของญาติอีกฝ่ายหนึ่งถึงกันและกัน

...ซ้ำให้ต่ำลงสงสารบ้างบางคนเชื่อ พื่อยามองเอาแต่ใจเป็นคนไร้ศีลธรรมนอ
ถ้าอยากสนุกมาชวนนางไปยักยา...นอง...

เพลงโคราชเรื่องฉกาหาพาหนีเป็นลูก กำป็น บ้านแท่น

ศีลธรรม คือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1184) น. ความประพฤติที่ดีที่ชอบ
 ผู้ประพันธ์เพลงต้องการสื่อให้เห็นภาพ ของการทำความดี ความสงสาร บ้างคนก็
 ไม่รู้เรื่อง อย่างมองคนแค่ด้านเดียวว่าเป็นคนไร้ศีลธรรม อยากให้ผู้หึงมาพิสูจน์ถึงความจริงว่าใคร
 ดี ใครเหมือนยักษ์

4.2 เปรียบสิ่งหนึ่งเป็นสิ่งหนึ่ง โดยใช้คำเป็นคู่ ดังตัวอย่าง

...รักอด รักทน เกิดเป็นคน ต้องรักถิ่น...

เพลงโคราชยูวชนรักถิ่น กำปิ่น บ้านแท่น ขับร้อง

รักอด คือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2542: 1322) ก. กลั้น เช่น เหลืออด

รักทน คือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2542: 1321) ก. อดกลั้นได้ ทนอยู่ได้

ผู้ประพันธ์เพลงต้องการสื่อให้เห็นภาพความรักต้องมีความอดทนจึงเรียกว่ารักอด
 รักทน อุปสรรคต่างๆ ให้ผ่านพ้นไปได้ด้วยดีเพราะความเข้าใจที่มีต่อกัน

...ได้เวลาเจ้าก็ออก เจ็บสนิท เจ็บสนี่ เจ็บเต็มที มื้อไม่อยู่...

เพลงโคราชพระคุณแม่ กำปิ่น บ้านแท่น ขับร้อง

เจ็บสนิท คือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2542: 475) ว. ใกล้เคียงชิดชอบ แนบชิด

กลมกลืน

เจ็บเต็มที คือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2542: 474) ว. ก่อนตัวไม่ดี

ผู้ประพันธ์เพลงต้องการสื่อให้เห็นภาพ ความเจ็บปวดในการคลอเคลีย ความทุกข์
 ทรมาน ที่ได้รับการปวดท้อ มั่นความทุกข์ที่ต้องเอาชีวิตมาเสี่ยงเป็นเสี่ยงตายกับเจ็บสนิท เจ็บ
 เต็มที

...น้องอ่อน น้องอด ให้น้องคิด น้องอ่าน หกภูมิพันธให้จำอีก...

เพลงโคราชเชิญเลือกตั้ง กำปิ่น บ้านแท่น ขับร้อง

น้องอ่อน คือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1373) ว. ไม่กระด้าง

น้องอด คือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1354) ก. ไร้อแรง, อ่อนกำลัง อ่อนแรง

น้องอ่าน คือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1364) ก. อ่านตามตัวหนังสือ, ถ้าวอกเสียงต้น

ผู้ประพันธ์เพลงต้องการสื่อให้เห็นภาพของการเตือน ถึงหน้าที่ต้องปฏิบัติ ไม่ควรนอนหลับทับสิทธิ์ ต้องไปทำหน้าที่ในระดับประเทศชาติเลือกคนดีเพื่อเข้ามาพัฒนาประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้า น้องอ่อน น้องอิด น้องอ่าน เป็นสิ่งที่พัฒนาตนเองต้องรับรู้ให้ดีที่ทุกคนต้องทำการไปเลือกตั้ง ทำให้มีความกระตือรือร้นในการที่อยากจะทำหน้าที่

...เพราะรักมันพาใจแข็งใจกล้า ยามเช้ายามคิดเห็นแต่หน้า วาจาอดใจกลั้นยิ่งแต่หันใจกลุ่ม...

เพลงโคราชเกี้ยวฝัน กำปิ่น บ้านแท่น ขับร้อง
ใจแข็ง คือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 234) ว. ไม่ยอมง่าย อดกลั้นความเจ็บปวด

ใจกล้า คือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 233) น. สิ่งที่ทำหน้าที่ รู้ รู้คิด นึกคิด
ใจกลั้น คือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 233) ก. นิ่งกับบอกรอดใจให้ไม่ให้แสดงออกมา

ผู้ประพันธ์เพลงต้องการสื่อให้เห็นภาพของความรักที่ต้องมีความใจแข็ง ใจกล้า ใจกลั้น ใจกลุ่ม ต้องมีความอดทนถึงไม่ได้เห็นหน้ากัน ต้องมีความพยายามอดกลั้นความรู้สึกนั้น ให้ได้ถึงแม้จะเป็นเรื่องที่ยากก็ตาม ปวดใจหรือทำให้วุ่นวายใจ

...แต่ต้นแต่แรกเป็นมายังไง ตั้งอกตั้งใจ ยังตัดยังรอน...

เพลงโคราชถามประวิติยาโม กำปิ่น บ้านแท่น ขับร้อง

ตั้งอก คือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 449) ก. เอาใจจดใจจ่อตั้งใจ

ตั้งใจ คือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 447) ก. เอาใจจดจ่อตั้งใจ

ผู้ประพันธ์เพลงต้องการสื่อให้เห็นภาพความตั้งอก ตั้งใจ ในการที่จะปฏิบัติในพฤติกรรมที่ดีต่อกันเพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดี แต่แล้วยังตัด ยังรอน รู้สึกผิดหวังในการกระทำที่ทุ่มเทให้แต่ต้องมาถูกตัดรอนไป อย่างไม่มีเชื้อไข

...ช่วยเลี้ยงแขกคอยผู้บรรเทาอยู่บรรเทาถิ่นหรือจะไม่ให้พึ่งพานี้นางมาขอพึ่งพานี
นางมาขอพึ่งพิงแด่นักกรองนัคนครี ยังพึ่งขอพึ่งพิง ตะเข้สินมีพึ่งพักเขาไม่เห็นพึ่งหักพึ่งพัง...

เพลงโคราชเปรียบอ้อม กำป็น บ้านแท่น ขับร้อง

บรรเทา คือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 432) ก. การทำให้ทุเรศ พักผ่อน หรือทำ
ให้น้อย

พึ่ง คือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 543) ก. อาศัยพึ่งพิง

ผู้ประพันธ์เพลงต้องการสื่อภาพให้เห็นมีผู้มาเยือนให้ต้อนรับจับคู่ให้สืบบรรเทา ให้
ได้กินคืออยู่คู่ผู้ชายผู้หญิงต้องพึ่งพาอาศัยกัน แม่แต่นักดนตรีต้องพึ่งขอพิณ ถ้าไม่พึ่งพาอาศัยกันก็จะ
ลำบาก จะทำอะไรก็ไม่สำเร็จ เพราะทุกสิ่งทุกอย่างนี้อยู่กันอย่างถ้อยที่ถ้อยอาศัย

...กันแล้วจำกำนางให้แน่นนอนอย่าเป็นนกเขาที่ลืมหูลู่ เคยจับคู่อ่าลืมหูลู่ เคยพูด
กันมาสัญญาทุกข้อคุณที่อย่าลืมหูลู่...

เพลงโคราชเกี่ยวแกมจาก กำป็น บ้านแท่น ขับร้อง

ลืมหูลู่ คือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1018) ก. หายไปจากความทรงจำ นึกไม่ได้

ผู้ประพันธ์เพลงต้องสื่อให้เห็นภาพ ของชายหญิงที่มีความรักอันยิ่งใหญ่
มาเปรียบเทียบกับนกเขาที่ลืมหูลู่ ไม่เคยนึกถึงความรัก สัญญาที่เคยให้ไว้ว่ามีอะไรจะไม่ลืมหูลู่
ถ่วงถามคำที่ไม่เคยลืมหูลู่ที่เคยให้ไว้

5. บุคลาธิษฐาน (Personification)

มุ่งสร้างเรื่องราวให้เกิดชีวิตชีวา และสะท้อนอารมณ์ กำป็น บ้านแท่น สร้างความรู้สึก
นึกคิดและกิริยาอาการต่างๆ ให้แก่สรรพสิ่ง เช่น ลม เดือน นิยมใช้ในการบรรยายธรรมชาติ
การพรรณนาและบรรยาย ดังตัวอย่าง

...พอลมหนาวดอกจานลัด ลมก็มาพัด...

เพลงฉลองปริญญาโทมหาวิทยาลัยรามคำแหง กำป็น บ้านแท่น ขับร้อง

ผู้ประพันธ์เพลงต้องสื่อให้เห็นภาพของลมหนาวที่พัดพาดอกจานไปมา สร้างความ
อ่อนไหวของจิตใจที่เปลี่ยนไป ตามกาลเวลาเหมือนกับลมที่พัดดอกจาน

...อาศัยพาโยมถ้าน้องโกหก พกลมให้ฟ้าเป็นพยาน...

เพลงโคราชเกี่ยวถ่อมตัวยังน้อย กำป็น บ้านแท่น ขับร้อง

ผู้ประพันธ์ต้องสื่อให้ภาพของลมที่นำเอาคำพูดของตนเองนั้นไปให้ฟ้าเป็นพยานในความรัก ไม่ได้พูดโกหก ให้เชื่อมั่นในความรัก อย่าหวั่นไหว ให้ยึดมั่นในความรัก เพราะพี่จะไม่ก็หก เป็นการเปรียบเทียบลบล้างพฤติกรรมของมนุษย์

6. ปฏิรูปจน์ (Allusion) คือการอ้างอิงบุคคล เหตุการณ์ สถานที่ บุคคลหรือ ข้อความซึ่งเป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไป เช่น สุภาษิต เหตุการณ์ บุคคล ใช้การอ้างอิงถึง ซึ่งเป็นที่รู้จักกันในท้องถิ่น ที่รู้จักคุ้นเคย ดังตัวอย่าง

...ท่านเป็นแม่ พระยาเมือง จะรุ่งเรือง เพราะยาโม...

เพลงโคราชฉลองปริญญาโทมหาวิทยาลัยรามคำแหง กำป็น บ้านแท่น ขับร้อง

ผู้ประพันธ์ต้องการสื่อให้เห็นภาพของศูนย์รวมจิตใจของชาวจังหวัดนครราชสีมา ทำให้จังหวัดนครราชสีมามีความรู้เรื่องโดยกล่าวอ้างถึงยาโม ซึ่งเป็นศูนย์รวมของชาวจังหวัดนครราชสีมา

...ผู้หญิงเก่งตะเบ็งมาร คือยาโมเรากี่...

เพลงโคราชดื่ดาดของดี กำป็น บ้านแท่น ขับร้อง

ผู้หญิง คือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 740) น. หญิง

ผู้ประพันธ์ต้องการสื่อให้ภาพผู้หญิงที่มีความเก่งสามารถ ในการรบ ในการปกครอง บ้านเมือง และเป็นแหล่งรวมใจของชาวจังหวัดนครราชสีมา

...รักอครักทนเกิดเป็นคน ต้องรักถิ่น แต่นายกทักษิณ ยังอยู่ไทยรักไทย ผ้าไหมรักทอ เราอย่าได้รักท้อ...รักถอย...

เพลงโคราชยุวชนรักถิ่น กำป็น บ้านแท่น ขับร้อง

ทักษิณ คือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 527) น. ทิศใต้ ใช้ว่าทักษิณ

ผู้ประพันธ์ต้องการสื่อให้เห็นภาพ ของนายกทักษิณ เป็นคนที่รักถิ่น มีความอดทนในงาน
อย่าได้ท้อถอยในความรักในงานที่จะพัฒนาประเทศ พัฒนาท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

...ก็เหมือนกับรถที่หมอน้ำมัน ชาวเมืองย่าโม เอาอย่างดำเนิน

เพลงโคราชออกกำลัง กำป็น บ้านแท่น ขับร้อง

ผู้ประพันธ์เพลงต้องการสื่อให้เห็นภาพของชาวเมืองจังหวัดนครราชสีมาเป็นคนที่ต้องรัก
กัน เวลาทำอะไรก็ต้องมีสติ โดยเฉพาะการจับจี้วยดยายพาหนะให้คืออย่าประมาท

...ต่อไปนี้เขาซื้อวัวให้ดูหาง จะซื้อนางให้ดูหางจะซื้อนางให้ดูแม่มันแปลกแท้ๆ ในใจน้อง
หรือจะตั้งวันเท...

เพลงโคราชคำพังเพย กำป็น บ้านแท่น ขับร้อง

ซื้อวัวให้ดูหาง ผู้ประพันธ์เพลงต้องการสื่อให้เห็นเวลาซื้อวัวให้ดูหาง เวลาจะแต่งงาน
คู่ผู้หญิงก็ต้องดูแม่แม่เป็นอย่างไรลูกก็เป็นอย่างนั้น เป็นเรื่องที่แปลกแต่ก็เป็นเรื่องจริงที่ปรากฏ

...เขาว่าคบคนให้ดูหน้า จะซื้อผ้าให้ดูเนื้อ มีความหมายอย่างไรหนอ...

เพลงโคราชคำพังเพย กำป็น บ้านแท่น ขับร้อง

คบคนให้ดูหน้า ซื้อผ้าให้ดูเนื้อ ผู้ประพันธ์เพลงต้องการสื่อให้เห็นภาพ การที่มนุษย์เรา
นั้นคบค้าสมาคมกับใครให้ดูหน้าให้รู้ใจ เพราะบางคนไม่รู้นิสัยใจคอมาตัดสินในไม่ได้ การจะซื้อ
ผ้าก็เหมือนกันต้องดูเนื้อให้มีคุณภาพดีจึงจะได้คุ้มค่ากับสิ่งที่ต้องเสียไป ฉะนั้นการคบกับคนอื่น
ต้องดูให้ดี

... เขาว่าไ่งามเพราะขนคนงามเพราะแต่ง แก่ลองสันนิฐานมันต่างกันตรงไหน...

เพลงโคราชคำพังเพย กำป็น บ้านแท่น ขับร้อง

ไ่งามก็เพราะขนคนงามเพราะแต่ง ผู้ประพันธ์เพลงต้องการสื่อให้เห็นภาพ ความงามไม่
ว่าสัตว์หรือคนต้องมีการแต่งแต้ม ฉะนั้นการเปรียบเทียบความงามของไ่กับพฤติกรรมของคน
ที่งามสวยได้ก็เพราะต้องรู้จักแต่งแต้ม ให้สวยงาม

...สุขพระทัยบนปราสาททิพย์ไม่ร้อนริบหรือปราสาทผู้มีโพธิสัตว์ร่วมบรรทมบนปราสาท
ทอง ดูเรื่องรองบนปราสาท...

เพลงโคราชกำปั่นเรื่องพิมพา กำปั่น บ้านแท่น

ปราสาทธาตุ คือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 446) น. สิ่งทีถือว่เป็นส่วนสำคัญ คลุมกัน
เป็นราวของสิ่งทั้งหลาย ธาตุมี 4 ธาตุ ดิน น้ำ ลม ไฟ

ผู้ประพันธ์เพลงได้สื่อให้เห็นภาพ ความสุขของผู้หญิงที่เป็น เจ้าหญิง มีความสุข บน
ปราสาทราชวัง เหมือนกับพระโพธิสัตว์ที่อยู่บนสวรรค์ไม่มีความทุกข์ยากอะไรเลยมาก้าวถ่าย
ความสุขได้

...เราเคยพนมมือนั้นถือน้แม่หม่น ตลอดทั้งคนเป็นแม่บ้านแม่เมือง...

เพลงโคราชตามประวัติยาโม กำปั่น บ้านแท่น ขับร้อง

แม่บ้าน คือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 877) น. ภรรยาของพ่อบ้าน, หญิงผู้จัดการงานใน
บ้าน

ผู้ประพันธ์เพลงต้องการสื่อให้เห็นภาพ ความรักความเคารพของประชาชนที่มีต่อ คนทำ
หน้าที่เป็นแม่บ้าน คนดูแลเมืองให้มีความสุขตลอดไป

...จะเดินพาอุราหมอง พระสังข์ทองอุปารมีแม่รจนามาศรีความทุกข์หนอต้องทรมาน เขา
ยกบ้านทรมานงทำให้ทุกราฟงทรมาม...

เพลงโคราชเกี่ยวแกมจาก กำปั่น บ้านแท่น ขับร้อง

ผู้ประพันธ์เพลงได้สื่อให้เห็นภาพของพระสังข์ ในวรรณคดี ในเรื่องที่เป็นตัวเองมีความ
งดงามที่ต้องเก็บความอดทน ทุกข์อยากลำบากแล้วต่อสูจนได้รับความสุข กับนางรจนา ซึ่งเป็นม
เหสีที่ต่อสูในความทุกข์ยากลำบากความทุกข์ ของคนที่ต้องถูกชาวบ้านประชาชนประณามว่าไม่รักดี
สุดท้ายผู้คิดไม่ดี ก็ต้องพ่ายแพ้ อาชนะปัญหาต่าง ๆ ไปได้

7. **นามนัย (Metonymy)** หมายถึง การเอ่ยถึงสิ่งหนึ่ง แต่มีความหมายเป็นอย่างอื่น คล้าย
สัญลักษณ์ซึ่งเป็นการกล่าวถึงสิ่งแทน สิ่งใดสิ่งหนึ่งผู้ประพันธ์เพลงใช้คำเรียกแทนชื่อชายหญิง

ดังตัวอย่าง

...มัทรีพองๆ หุงเข้ากล้อง สีมื้อ แถมยังต้มปลาหมอ...

เพลงโคราชชนิดต้อนรับ กำป็น บ้านแท่น ขับร้อง

มัทรี ผู้ประพันธ์เพลงต้องการสื่อให้เห็นภาพ เปรียบเสมือนผู้หญิงที่สวยงาม ผู้หญิงที่
เสียดสี แยกมาเยือนบ้านก็ดูแต่ต้อนรับขับสู้ หุงข้าวปลาอาหารไว้ต้อนรับอย่างเดียว

...แม่ดอกลำดวน ละเนอมาเค็ด คนที่ตกเป็นโรคเอดส์...

เพลงโคราชโรคเอดส์ กำป็น บ้านแท่น ขับร้อง

ดอกลำดวน คือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 321) น. ดอกไม้กลาย ดอกนมแมว แตก
กลีบหนากว่ากลีบหอม

ผู้ประพันธ์เพลงต้องการสื่อให้เห็นภาพของดอกลำดวน แทนผู้หญิงที่สวยงาม
อ่อนช้อยเก็บความงดงามไว้ในถึงความอบอุ่นเหมือนกลีบดอกลำดวน ฉะนั้นใครที่เห็นความงาม
ของผู้หญิงหากิน หลงใหล สุดท้ายก็ต้องตกเป็นโรคเอดส์

...กันลือละเนอกันเลื่อง แม่แก้มหอมถ้ำพร้อมเพรียง...

เพลงโคราชออกกำลัง กำป็น บ้านแท่น ขับร้อง

หอม ประพันธ์เพลงต้องการสื่อให้เห็นภาพของผู้หญิงที่มีความงดงาม ทั้งร่างกาย
โดยเฉพาะการเปรียบเทียบกับชื่อผู้หญิง แทนการใช้คำเรียกแม่แก้มหอม ทำให้ผู้เรียกเกิดภาพความ
งดงามทางจิตใจมีความมั่นใจในการออกกำลังกาย

...ต่างคนก็ต่างหัวแหลมแต่มีดีไม่ต้องกลัวดอกพี...ทางกันดาร...

เพลงโคราชคำพังเพย กำป็น บ้านแท่น ขับร้อง

ดอก คือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 773) น. เป็นส่วนหนึ่งของต้นไม้มที่ผลิดอก มาให้
เกิดผลและสืบพันธุ์

ผู้ประพันธ์เพลงสื่อให้เห็นภาพ ของคำแทนเรียกผู้ชาย มีความคิดฉลาด แหวมคมในการแก้ปัญหา ถึงจะเจอความยากลำบากอย่างไรก็สามารถผ่านพ้นไปได้

...พี่ว่ารักออกจากใจอินางทำไมยังจะรู้ ว่าเว็ดเคียวมาเกี่ยวมาดอง...

เพลงโคราชเกี่ยวผ่าน กำปิ่น บ้านแท่น ขับร้อง

อินาง คือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 473) น. คำประกอบของคำ เพื่อแสดงเพศหญิง
ผู้ประพันธ์เพลงสื่อให้เห็นภาพ คำว่าอินาง เป็นคำแทนเรียกชื่อของผู้หญิง ที่ต้องการสนิทสนมใกล้ชิด ให้มาเป็นทองแผ่นเดียวกัน จะได้มาแต่งงาน

...ฉันนั่งเหลอหัวใจลอยจะสวอยใจลงพ้อหอมหวานองค์ที่ยังไม่แลเห็นใจเลย พ้อแห้วเผย
กระจ่ายหล้า...

เพลงโคราชเกี่ยวฝัน กำปิ่น บ้านแท่น ขับร้อง

อนงค์ คือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1154) น. นาง นางงาม
ผู้ประพันธ์เพลงสื่อให้เห็นภาพ ความไม่มั่นคงของหญิงสาวที่มีต่อชายหนุ่ม อนงค์เป็นคำเรียกแทนหญิงสาวที่มีความงาม น่ารัก มาทำให้หัวใจชายหวั่นไหว ทำให้ผู้ชายที่หลงรักกันแทบทุกคนที่ได้พบเห็น แต่นั่นผู้หญิงก็ไม่เห็นใจ

...เรื่องนี้สาวไม่ทันรู้ หรือเจ้าเมืองโคราชเราหันคำไม่ทันหรือ...

เพลงโคราชถามประวิติยาโม กำปิ่น บ้านแท่น ขับร้อง

สาว คือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1185) น. หญิงที่มีอายุพ้นวัยเด็ก นับตามความนิยมตั้งแต่ 15 – 30 ปีขึ้นไป

ผู้ประพันธ์เพลงสื่อให้เห็นภาพของสาว แทนคำเรียกชื่อผู้หญิง ผู้หญิงไม่ทันรู้เรื่องอะไร หรือว่าเจ้าเมืองนครราชสีมาไม่ฟังคำอ่อนวอน หรือเปลี่ยนคำไปทำให้สาวเปลี่ยนไป

...มาเจอพี่แก้มพวงถ้าไม่ท้วงทักก็พวกเองจะรู้กันนี้ พ้อคนเก่งหมอลือเพลงลือชอยกมือ
สวัสดี...

เพลงโคราชท้วง กำปิ่น บ้านแท่น ขับร้อง

ผู้ประพันธ์เพลงต้องการสื่อให้เห็นภาพ คำเรียกชื่อผู้หญิงแทนคำว่า แก้มพวง ไม่รู้จักกันไม่ ทักทายกันเลย ส่วน หมอเพลง ผู้ที่มีความสามารถในการร้องเพลงโคราชได้ต้องกันด้นกลอนสด ขอ ยกมือเคารพสวัสดิ์

...ถ้าคุณที่เห็นใจดา อยากชมบ่อนไฉจะให้พ่อดวงพี่ลองใจดู...

เพลงโคราชประกาศ กำป็น บ้านแท่น ขับร้อง

ดวง คือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 395) น. คำเรียกสิ่งที่มีลักษณะเป็นรูปวงกลม

ผู้ประพันธ์เพลงต้องการสื่อให้เห็นภาพ พ่อดวง เป็นคำเรียกชื่อผู้ชาย ถ้าเห็นใจสาวต้อง มั่นชม มั่นไปมาหาสู่ ลองใจนางอันเป็นที่รักให้ได้ใจมา ต้องลองพิสูจน์ดูจะได้พบกับความจริง

...ไม่ใช่เทพลักขณานาง นี่หวังจะได้หน้า...มาร้องโปรโมทนา...ได้นั้น มนุษย์จะนั่งกัน หลังอ จะหมดแล้วย่อ พลังงาน ขอร้องให้อวย มาช่วยชาติช่วยกันประหยัดไม่ได้...

เพลงโคราชประหยัดน้ำมัน กำป็น บ้านแท่น ขับร้อง

เทพลัก คือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1001) ก. เอาสิ่งที่เขาไม่ให้ไปด้วยอาทรซื่อน เช่น ขโมย

เทพลัก สื่อให้เห็นภาพ ของผู้หญิงที่งดงาม เหมือนเทพธิดามา ไม่ได้มาทำให้มีชื่อเสียง ขอมรับ ให้ทุกคนในประเทศชาติ มาช่วยกันประหยัดพลังงาน มาช่วยกันประหยัดพลังงานของ ชาติไม่ให้สูญไป กับการใช้อย่างไม่คิด

8. อวัตพากย์ (Synesthesia) หมายถึง คำแทนการใช้คำแทนผลที่คิดไปจากธรรมดา พบ มีใช้น้อย มักใช้แสดงอารมณ์ ความรู้สึกหรือสภาพจิตใจ ดังตัวอย่าง

...มนตร์เสน่ห์ทวดา ตะโกป่า ยังว่าดัด ไม่ธรรมดา เดดะดา...

เพลงโคราชดะดาของดี กำป็น บ้านแท่น ขับร้อง

มนตร์ คือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 832) น. สิ่งศักดิ์สิทธิ์, คำสำหรับสวดเพื่อเป็นสิริมงคล

ผู้ประพันธ์เพลงสื่อให้เห็นภาพของคำว่ามนตร์ ความสวยงามที่เทวดา ได้สรรค์สร้างขึ้นมาให้ไม่ธรรมดา เป็นงานประจำปีของชาวจังหวัดนครราชสีมา ขยสินค้าของดี มีคุณภาพ

...ต้องรักษาดี รักแผ่นดิน รักท้องถิ่น รักภาษา อย่าหลงไปออกเป็นข้าวนอกนา เดียวมันจะเสื่อม ทั้งราศี...

เพลงโคราชยุชนรักถิ่น กำป๋น บ้านแท่น ขับร้อง

ผู้ประพันธ์เพลงสื่อให้เห็นภาพ ข้าวนอกนา วัฒนธรรมของตนเอง ไปหลงไหลของแบบชาวตะวันตก สื่อให้เห็นความรักในรักชาติไทย รักความเป็นไทย รักท้องถิ่น รักภาษาไทย ภาษาไทยถิ่นโคราช เพราะแสดงออกถึงเอกลักษณ์ และความงดงาม

...เราเป็นมนุษย์สุดประเสริฐ ต้องสุดเหี้ยม สุดหยิ่ง อันว่าสงครามของลูกผู้หญิง นี่เหนือยยากสุดยอด...

เพลงโคราชพระคุณแม่ กำป๋น บ้านแท่น ขับร้อง

ประเสริฐ คือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 436) ว. วิเศษณ์ดีที่สุด

ผู้ประพันธ์เพลงสื่อให้เห็นภาพของแม่ ผู้ประเสริฐกว่าสิ่งใดบนโลกมนุษย์นี้ต้องคืนรนเพื่อความอยู่รอดของแต่ละคน แต่แม่ต้องทำสงครามชีวิตเพื่อให้ได้มาซึ่งความรัก และลูกน้อยดังแก้วตาดวงใจ ที่รอรักจากลูกมา

...นี้สมหมายตอนชายมุ่งกล้ำมันจะกลายเป็นใจสัถย์พาใจสาดใจเซ

ไม่มัวหมองงามมุ่มเมณีใจสาว..

เพลงโคราชเกี่ยวดอมตัวยังน้อย กำป๋น บ้านแท่น ขับร้อง

สัถย์ คือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2542:) น. ลักษณะที่ประกอบด้วยความจริงความก้าวหน้า ความซื่อสัตย์

ผู้ประพันธ์เพลงสื่อให้เห็นภาพของจิตใจ ที่สัถย์ซื่อสัตย์มั่นในความรักของชายที่เคยเป็นคู่หมายปอง ไม่ทำจิตใจเจ้าชู้กับหญิงอื่น ไม่ทำให้ผู้หญิงเป็นที่รักมัวมองได้เลย

...ไม่รู้ว่ำน้องมันยิ่งทวี รักแน่นเห็นหนุ่มอื่นหมั่นแสนไม่รักนาน...

เพลงโคราชเกี่ยวฝืน กำปิ่น บ้านแท่น ขับร้อง

ทวี คือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 345) ก. เพิ่มขึ้น มากขึ้น เช่น งานทวีขึ้น

แน่น หมายถึง แน่น (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 589) ว. อาการที่แออัดยัดเยียดหรือเบียดเสียดจนแทบไม่มีที่ว่าง เช่น คนแน่น ดันไม้ขึ้นแน่น

...ช่างปล่อยช่องอย่างไม่ระแวง ให้สาวโสมมนาข่มมาขู่...

เพลงโคราชาภามประวัติยาโม กำปิ่น บ้านแท่น ขับร้อง

ข่ม คือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 163) ก. ใช้กำลังกดลงไม่ให้เหยียดขึ้น สวนลายด้วยการใช้ เส้นดอกเป็นเส้น สานชักทับอยู่ข้างบน เส้นดอกที่เป็นเส้นยืน

ขู่ คือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 169) ก. แสดงอาการให้อีกฝ่ายหนึ่งเกรงกลัว เช่น ผู้ใหญ่ขู่เด็ก

...คนไหนวานคนไหนจ้างเหมือนต้องเศร้าใจ ไปเมื่อตอนแม่เย็นแม่จ้อย...

เพลงโคราชรื่องฉกหาพาหนีเป็นลูก กำปิ่น บ้านแท่น ขับร้อง

เศร้าใจ คือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1160) ว. มีความรู้สึกสลดหดหู่ใจ

ผู้ประพันธ์เพลงสื่อให้เห็นภาพ ความเศร้าใจ การถูกจ้างวานคนไหนๆ ก็มีแต่ความทุกแทนคำเรียก ผู้หญิงแทนคำว่า แม่เย็น แม่จ้อย รู้สึกเสียใจในสิ่งที่พบ

9. สมพจน์นัย (Synecdoche) หมายถึงการเปรียบเทียบโดยใช้คุณสมบัติเด่น ของสิ่งหนึ่งสิ่งใด แทนความหมายทั้งหมด ดังตัวอย่าง

...ไม่เลือกว่าแผ่นดินใด เพราะงานดีะดาด ประกาศความดังไปทั้งดิน...แดน...

เพลงโคราชดีะดาดของดี กำปิ่น บ้านแท่น ขับร้อง

ผู้ประพันธ์เพลง สื่อให้ เห็นภาพ ของงานประจำปีของชาวจังหวัดนครราชสีมา มีนำผลิตภัณฑ์ในต่าง อำเภอมารแสดง จัดจำหน่ายให้ประชาชนได้เลือกชม เลือกซื้อ โดยใช้ชื่องาน

ตะดาต ของดีในจังหวัดนครราชสีมาแสดงให้เห็น คนได้ชื่นชม

...หญิงชายที่ดี ต้องรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ตลอดทั้งรัฐธรรมนูญ...

เพลงโคราชยุวชนรักถิ่น กำปิ่น บ้านแท่น ขับร้อง

ผู้ประพันธ์เพลงต้องการสื่อให้เห็นภาพ ของศูนย์รวมจิตใจของประชาชนชาวจังหวัดนครราชสีมา คือสถาบันชาติ พระมหากษัตริย์ รัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นศูนย์รวมจิตใจของคนทั้งประเทศไทยด้วย ทำให้เราพัฒนามาได้ถึงขนาดนี้

...วันที่สิบสองสิงหา วันมหาراجินี เด็กเยาว์วัยสมัยนี้ ... ต้องชี้เน้น...

เพลงโคราชพระคุณแม่ กำปิ่น บ้านแท่น ขับร้อง

ผู้ประพันธ์เพลงสื่อให้เห็นภาพ ความรักความเคารพที่มี ต่อองค์มหาراجินี ซึ่งเป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวไทยทั่วประเทศ ที่ทุกคนรักเป็นยิ่งกว่าแม่ของแผ่นดิน

...ทั้งโพธิสัตว์ผู้ประเสริฐ ก็พาเทิดพาหุล ความสุขพระนัยน์ใครไม่เท่านางพิมพา...เทียว

เพลงโคราชเรื่องพิมพา กำปิ่น บ้านแท่น ขับร้อง

โพธิสัตว์ คือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2542: 543) น. ท่านผู้ที่จะได้ตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า ผู้ประพันธ์สื่อให้เห็นภาพ ความศรัทธาความเชื่อที่มีต่อองค์พระโพธิสัตว์ เป็นศูนย์รวมจิตใจที่ทุกคนรัก เมื่อดับขันจากโลกนี้แล้วต้องการไปอยู่บนสวรรค์ อันเป็นดินแดนแห่งความสงบสุข

2. ลักษณะของจินตภาพ

จินตภาพในเพลงโคราช ของกำปิ่น บ้านแท่น เท่าที่พบมี 2 ลักษณะ คือ

2.1. จินตภาพความเคลื่อนไหว

ผู้ประพันธ์เพลงจะเลือกใช้คำแสดงภาพเคลื่อนไหวซึ่งเป็นผลสัมผัสจากตา มาเปรียบเทียบเพื่ออธิบายสิ่งต่างๆ ที่ต้องการให้ผู้ฟังภาพเชื่อมโยง และเข้าใจได้ อาจใช้คำรูปธรรมมาอธิบายนามธรรมด้วย คำที่นิยมใช้เป็นคำเกี่ยวกับปรากฏการณ์ธรรมชาติ ได้แก่ น้ำ ดิน ฝน

ที่ผู้ฟังคุ้นเคย มาสร้างภาพอารมณ์ ความรู้สึกแสดงอำนาจยิ่งใหญ่หรือจำนวนมากมายมหาศาล ได้แก่ ความร้อน แสง สี และเสียง ซึ่งสัมผัสได้ด้วย กาย ตาและหู ผู้ประพันธ์เพลงจะนำภาพพลังงานที่สัมผัสได้ด้วย กาย ตาและหู จะนำภาพพลังงานที่สัมผัสได้เหล่านี้มาชี้แนะความรู้สึกนึกคิด เพื่อเข้าถึงความหมายลึกด้านอารมณ์ความรู้สึกหรือนึกเห็นความงาม ความไพเราะของสิ่งนั้นๆ

ดังตัวอย่าง

...ไปนา ทั้งเกิดเก่า เกิดใหม่ คนไทย ได้เกิดมา

อยู่ในพิภพปฐพี เราจะไม่หนีไปไหน...

เพลงโคราชชุมชนรักถิ่น กำป็น บ้านแท่น ขับร้อง

พิภพ คือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 789) น. โลก เช่น ในพื้นพิภพ นอกพิภพ

ปฐพี คือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 648) น. ดิน พื้นดิน

ผู้ประพันธ์สื่อให้เห็นภาพ บรรยากาศ ท้องทุ่งที่ทำนา ให้ความอุดมสมบูรณ์ ได้เกิดมาอยู่ในแผ่นดินทอง แผ่นดินธรรม ให้ประกอบอาชีพ อยู่ได้อย่างมีความสุข เราจะใช้ชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข ไม่ต้องดิ้นรนไปทำงาน ประกอบอาชีพที่อื่น

...ต้องเจ็ดต้องจน มีงานบุญ ก็ต้องจ้าง เพลงโคราชถ้าขาดคนฟัง หมอเพลงก็จอดไม่ต้องแจว **เอกลักษณ์** ต้องรักษา เพราะศาสนา มันก่อนแล้ว...

เพลงโคราชออกกำลังกาย กำป็น บ้านแท่น ขับร้อง

เอกลักษณ์ คือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1391) น. ลักษณะที่เหมือนกันหรือมีส่วนร่วม

ผู้ประพันธ์เพลงต้องการสื่อให้เห็นภาพ เอกลักษณ์ ความงดงามของเพลงโคราชที่ถ่ายทอดออกมา แสดงถึงความเจริญวิวัฒนาการเปลี่ยนแปลง เพราะต้องช่วยกันรักษาเพลงโคราชเพราะศาสนาทุกวันนี้ก็เปลี่ยนแปลง ไปตามกาลเวลา ฉะนั้นเพลงโคราชเปรียบเสมือนวัฒนธรรมอันงดงาม ที่ถ่ายทอดถึงชีวิต การดำเนินไปของชุมชน ประชาชนของชาวจังหวัดนครราชสีมาทั้งดงาม

...ถ้าบกลาบน ต้องทนเอา มาตั้งเก้าเดือนกว่า

ถ้าเป็นมะพร้าว ก็จาวแก่ เหลือเดือน... กิน...

เพลงโคราชพระคุณแม่ กำป็น บ้านแท่น ขับร้อง

มะพร้าว คือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 847) น. ชื่อไม้ยืนต้นชนิดหนึ่ง

ผู้ประพันธ์เพลงต้องการสื่อให้เห็นภาพ ของความทุกข์ ลำบากของผู้เป็นแม่ ที่ต้องอุ้มท้อง
ประคับประคองครรภ์ในท้องให้ ได้รับความปลอดภัย ไม่ให้อะไรมาทำลายได้ ถึงแม้จะเหนื่อยยาก
เท่าไหนก็ไม่หวั่น ถ้าเป็นจวมะพร้าวก็แก่เต็มที ดังนั้นแม่เป็นศูนย์รวมจิตใจของลูกทุกคน

...อย่าลนเอยให้เหลือนเอดจาลองจะเขี่ยยอกะตัวนาง

จรงอรั้งกะตัวน้อง อย่าคว่นมาเล็งหมอเพลงนอกๆ คนอย่าอีนางเอย...

เพลงโคราชเปรียบผ่านทั่วไป กำป็น บ้านแท่น ขับร้อง

ดาวจาลอง คือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 307) ก. กำหนดไว้ในใจ ระลึกได้

ผู้ประพันธ์เพลงต้องการสื่อให้เห็นภาพ ความสวยงามของดวงดาว ที่นำมาเปรียบเทียบกับ
ตัวผู้หญิงให้นางนั้นมีความรัก อย่ามามองดูถูกหมอเพลงโคราช ในทางที่ไม่ดี ฉะนั้นดาว
เปรียบเสมือนเป็นสิ่งที่มีความงดงาม ไม่สมควรที่จะดูถูกอาชีพ แม้กระทั่งคนร้องเพลงโคราช

...จึงคดมาถามชายใน กลางสนาม ไม่เลี้ยวไม่คดไม่คดโกง

เขอยากรู พ่อกนงามอย่าได้ทำมึงมึงมอง...

เพลงโคราชประวัติยาโม กำป็น บ้านแท่น ขับร้อง

สนาม คือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 2120) น. ลาน, ที่ว่าง, ที่โล่ง, ที่เล่น

ผู้ประพันธ์ต้องการสื่อให้เห็นภาพ ถึงความซื่อตรงของชาย ที่มีต่อหญิงกลางสนาม ไม่
เลี้ยวคดไม่คดโกง ผู้หญิงที่เป็นคนรักต้องการทราบ ผู้ชายนั้นอย่ามาทำให้งงในคำตอบที่จะได้รับ

...มีทั้งแก้วเกศและต้นมะกอก แลดูดอกมันงามโก้

ตอนลมสะบัดพัดก็คอยดูสวยงาม...เกิน...

เพลงโคราชชมณกษมไม้ชมเขามเต่าชมปลา กำป็น บ้านแท่น

งามโก้ คือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 153) ว. หรรษา ภูมิฐาน

ผู้ประพันธ์เพลงสื่อภาพ มีแก้วเกิดที่สวายงาม ต้นมะกอก เวลามองดูดอกของมันช่าง
งดงามหรรษา ดูแล้วภูมิใจฐาน เวลามิถมพัฒมาสะบัดกิ่งก็ดูงดงาม สวายงามเหลือเกิน ได้สื่อถึงความ
ไพเราะ

...ปัญญาไม่ปรปัญญาไม่โปรง ไปเหมือนยังรังผึ้งร้างผึ้งรอง...

เพลงโคราชเปรียบถ่อม กำป็น บ้านแท่น ขับร้อง

รังผึ้ง คือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 939) น. รังที่ผึ้งทำเป็นที่อยู่อาศัยและทำน้ำผึ้ง

ผู้ประพันธ์เพลงสื่อให้เห็นภาพ ความฉลาด ความมีสติปัญญา เหมือนรังผึ้งเป็นที่อยู่อาศัย
สร้างน้ำหวาน เปรียบเสมือนสร้างสติปัญญาให้มีความฉลาด แลคมคม

...อย่ากลัวเลยนางจะลืมนุ่ม ฟ่อนกเข้าพุ่ม ลืมนอนเคยเอาความดีเข้ามาหวาน เอาคำ
หวานเข้ามาวอน คนเคยเคียงเคียงข้างที่ไหนดนางจะลืมนอ...

เพลงโคราชเกี่ยวแกมจาก กำป็น บ้านแท่น ขับร้อง

คำหวาน คือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1276) ว. มีรสอย่างรสน้ำตาล

ผู้ประพันธ์เพลงสื่อให้เห็นภาพความรักของผู้หญิงไม่ลืมคนรัก เปรียบเสมือนนกที่อาศัยอยู่
ตามพุ่มไม้ ลืมนอนเอาความดีเข้ามาหวาน ใช้คำพูดหวานๆ คนที่รักเคยเคียงข้างที่ไหนดก็ไม่อาจจะ
ลืมนางคนเป็นที่รักได้เลย

2.2 จินตภาพในรูปพลังงานต่างๆ

ความร้อน แสง สี และเสียง ซึ่งสัมผัสได้ด้วย กาย ตาและหู ผู้ประพันธ์เพลงจะนำ
ภาพพลังงานที่สัมผัสได้เหล่านี้ มาชี้แนะความรู้สึกนึกคิด เพื่อเข้าถึงความหมายลึกด้านอารมณ์
ความรู้สึกหรือนึกคิดเห็นความงาม ความไพเราะของสิ่งนั้น ๆ

2.2.1 ความร้อนของไฟ ถูกนำมาใช้แสดงอารมณ์ ความรู้สึก 2 ลักษณะ คือ อารมณ์
โกรธรุนแรงและอารมณ์ทุกข์โศกทั้งปวง ดังตัวอย่าง

...อย่าหัดเป็นแนว หมาจอก หมาใน ให้ชาติใดๆ มาแนะนำด อย่าได้เป็น
ชายที่ขายชาติ เทียวแบกอาวุธมาอุดหนุน...

เพลงโคราชยูวชนรักถิ่น กำป็น บ้านแท่น ขับร้อง

หมาจอก คือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1247) น. ชื่อหมาชนิดหนึ่ง ซึ่งออกหากินเวลากลางคืนชอบกินเนื้อเป็นอาหาร

หมาใน คือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1247) น. ชื่อหมาชนิดหนึ่งออกหากินเป็นฝูง เวลาเข้ามีดและเวลาล่า

ขายชาติ คือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 183) ก. ขายความลับของประเทศชาติให้แก่ศัตรู ผู้ประพันธ์เพลงสื่อให้เห็นภาพ หมาจอก หมาใน เปรียบเสมือนคนขายชาตินาพหุกรรมของสัตว์มาเปรียบเทียบกับพฤติกรรมขายชาติมาทำลายประเทศให้ย่อยยับ ทำให้เห็นภาพคนดูถูกเหยียดหยาม การดูต่ำ โมโห เกลียดคนที่ขายชาติ

...พ่อสีมีประทุมจะมองเรือ มันเป็นชื่อให้ใจร้อน ยังไม่มีใจผ่อนใจรอ...

เพลงโคราชเกี่ยวถ่อมตัวยังน้อย กำป็น บ้านแท่น ขับร้อง

ใจร้อน คือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 330) ว. มีใจไม่หนักแน่น ฉุนเฉียวง่าย

ผู้ประพันธ์เพลงต้องการสื่อให้เห็นภาพ ผู้ชายที่มีความมุ่งมั่น เมื่อมองเรือมันเป็นชื่อทำให้ร้อนใจ ยังไม่มีใจผ่อนใจรอ ไม่ได้พบกับความสุข

...เหมือนรักหนุ่มฉันยิ่งแต่กลัวรักนามันไม่เหมือนรัก...

เพลงโคราชเกี่ยวฝัน กำป็น บ้านแท่น ขับร้อง

กลัว คือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 81) ก. รวมประดังกับกลัว, ปกคลุมอยู่ทำให้มีดกลัว

ผู้ประพันธ์เพลงต้องการสื่อให้เห็นภาพ ความรักของหนุ่มที่มีความรักไม่สมหวังเลย เปรียบเทียบกับความงามของธรรมชาติ เพราะความรักที่ถูกทอดทิ้ง คือความรักที่ไม่สมหวัง ผิดหวังในความรัก

...สมัยแต่ก่อนยังร้อนยังเร่า เหตุใดลาวยังรุก ยังราน ที่ลาวตั้งใจ

บุกไทยครั้งนั้น แต่ดันแต่แรกเป็นมายังใจ

เพลงโคราชถามประวัติยาโม กำป็น บ้านแท่น ขับร้อง

ร้อน คือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 929) ว. มีความรู้สึกตามผิวหนังเหมือนถูกไฟ

ผู้ประพันธ์เพลงสื่อให้เห็นภาพ ความร้อน ความเครียดแค้น ประเทศลาว ที่มารุกราน ประเทศไทยครั้งนั้นทำให้ชาวจังหวัดนครราชสีมา ต้องต่อสู้ให้ชนะเพื่อเอกราชของประเทศไทย

2.2.2 แสง สี เป็นผลงานที่สัมผัสได้ด้วยตา ผู้ประพันธ์เพลงนำมาใช้ประโยชน์ในการ แฉภาพอารมณ์ ความรู้สึก ความงดงามของสตรีเพศ และสรรพสิ่ง ตลอดจนเน้นสีสันโดยตรง ดังตัวอย่าง

...เราอยู่กินด้วยกันมา ประเดี๋ยวจะพากันม้วยอันคนงาม กะคนสวย นี่มันคือกัน
ใหม่ ลองยกกระแสดแปลคำ...

เพลงโคราชคำพังเพย กำปิ่น บ้านแท่น ขับร้อง

คนงาม คือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 278) ว. ลักษณะที่เห็นแล้วชวนให้ชื่นชมหรือ
พึงพอใจ

คนสวย คือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1143) ว. งามหน้า พึงพอใจ

ผู้ประพันธ์เพลงสื่อให้เห็นภาพ ของคนสวย คนงาม นำมาเปรียบเทียบกับผู้หญิงที่สวยงาม
ดังนั้นคนเราจะอยู่ด้วยกัน ให้อยู่ด้วยกันให้มีความสุขรักษาความงามให้สดใส ไม่ต้องให้
เปลี่ยนแปลงตามกาลเวลาที่ผ่านไป

...พิมผ่าน ถ้าพ่อคนสะอาดเป็นศิษย์ทวด กุมารสาวประเทืองนนุช จะสมมติเป็นพิมพา...

เพลงโคราชเรื่องพิมพา กำปิ่น บ้านแท่น ขับร้อง

กุมาร คือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 134) น. เด็กชาย (ปะสะกุมาร ว่าเด็กชาย)

นงนุช คือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 560) น. ความสนุกความยินดี ความรื่นเริง

ผู้ประพันธ์เพลงสื่อให้เห็นภาพ ความงดงามของผู้หญิงที่เหมือนกุมาร ที่สว่างทางจิตใจ
เป็นยิ่งกว่าที่รัก เป็นเหมือนกับนางพิมพาที่อาศัยอยู่ในพระราชวังที่งดงาม นางพิมพาอยู่อย่าง
งดงาม

...สวยงามสม่าเสมอฉันตั้งมองส่องเกื้อส่องเงิน...คู่สวยสดกันหมดทุกอย่างท่าทาง
กึ่งามหนัก ถึงใครเห็นหน้าต้องพากันรักเพราะดูงามคุณงามโน

เพลงโคราชท่วง กำปิ่น บ้านแท่น ขับร้อง

งามโน คือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 278) น. ว. ลักษณะที่เห็นคือ ชวนให้ชื่นชมหรือพึงพอใจ

ผู้ประพันธ์เพลงต้องการสื่อให้เห็นภาพ ความงามของผู้หญิงที่สวยงามสม่ำเสมอ เวลาใครมองต้องเกือเงิน คุณตอนไหนที่สวยงามหมดทั้งท่าทาง กิริยามารยาทที่อ่อนนุ่ม เมื่อใครๆ เห็นก็ต้องพากันหลงรักเพราะดูความงาม ถึงข้างในจิตใจ ชวนให้ชื่นชมพึงพอใจมาก

2.2.3 เสียง เป็นพลังงานที่สัมผัสได้ด้วยหู จินตภาพด้านเสียงปรากฏเมื่อ ผู้ประพันธ์เพลงต้องการอธิบาย ให้ความรู้สึกรู้สึกคิดเสียงไพเราะ เสียงของสรรพสิ่งความยิ่งใหญ่ อำนาจหรือการเข้าถึงอารมณ์ความรู้สึกของผู้ประพันธ์ ดังตัวอย่าง

...พิมสุขพระทัยอย่างไม่เอียงว่อน ที่จะเป็นเวียงวอน เวียงว่าทั้งพิณพาทย์ ระนาด
หม้อง สามสิบสองดาดา ก็บรรเลงเพลงกล่อมห้อมล้อมเวียงวัง...

เพลงโคราชเรื่องพิมพา กำป็น บ้านแท่น ขับร้อง

ผู้ประพันธ์ต้องการสื่อให้เห็นภาพ เสียงพินขับกล่อม ที่บรรเลงขับกล่อมให้นางพิมในวรรณกรรมท้องถิ่น นั้นสร้างความงดงามยิ่งใหญ่ให้กับผู้ได้ฟัง ไพเราะเสนามาก ได้บรรยายถึงความสุขสบาย ความงดงามของพระราชวัง

...ทำเกลือกตกน้ำยังเสื่อมทรมางไป คนรักคนนี้จ่น ทุกปีไม่จีจาง...เป็น

เพลงโคราชเกี้ยวฝืน กำป็น บ้านแท่น ขับร้อง

หก คือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1237) ก. อาการที่ส่วนเบื้องสูงของร่างกาย สิ่งของสิ่งหนึ่งสิ่งใดหนึ่งเอียงลง เพลง

ผู้ประพันธ์เพลงต้องการสื่อให้เห็นภาพของการหกของเกลื่อนั้น มาเปรียบเทียบกับความรักของชายหญิงที่จะไม่มีจีจางเหมือนเหมือนกับเกลือกที่รักษาความเค็มไว้ตลอดไป

...ตามที่ลาวติชุ่มตาหมัก นำกันติมาก ติพายทำไมยังปล่อยให้ลาวมาหุดเอาได้ง่ายๆ...

เพลงโคราชประวัติยาโม กำป็น บ้านแท่น ขับร้อง

ดี คือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 446) ก. เอามือหรือไม้เป็นคันฟาด หรือ ลงไป เช่น ดีเด็ก

ผู้ประพันธ์เพลงได้ สื่ให้เห็นภาพ ของการตี มาบรรยายเหตุการณ์ต่อสู่การรบ ครั้งเจ้าอนุวงศ์ประเทศลาว มาบุกถึงเมืองนครราชสีมา ท้าวสุรนารี (ย่าโม) ได้ต่อสู้ตีข้าศึกจนแตกทัพ ณ หุ่นสัมฤทธิ์ อำเภอ พิมาย ครั้งนั้นท่านต้องสูญเสีย ลูกสาวอันเป็นที่รักไป ผู้ประพันธ์เพลงได้สื่ให้เห็นภาพที่ชัดเจน ผ่านเพลงที่ไพเราะมาก

...มีดค์ยังมีง้างเหมือนดีระฆังยังมีเหงเจ้าภาพจางหมาว่าเพลงเพราะว่าวันนี้เขามีกาน...

เพลงโคราชท่วง กำป็น บ้านแท่น ขับร้อง

ระฆัง คือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 931) น. เครื่องใช้ตีให้เกิดเสียงเป็นอาณัติสัญญาณ หล่อด้วยทอง

ผู้ประพันธ์เพลงสื่ให้เห็นภาพ บรรยายการร้องเพลง การหาเลี้ยงชีพของหมอเพลงโคราชถ้าไม่มีงานก็ไม่สามารถอยู่ได้ เหมือนระฆังที่คอยให้คนตี ไม่ตีก็ไม่ดัง

...ทั้งน้ำตาก็จะรินไม่ได้กินไอ้หนูจะร้องไอ้หนูจะร้องจนมัวหมอง ควรมแม่หนอจะรอ...

เพลงโคราชเรื่องฉกหาพาหนะเป็นลูก กำป็น บ้านแท่น ขับร้อง

ร้อง คือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 928) ก. เปล่งเสียง โดยปริยายหมายถึงออกเสียงดัง

ผู้ประพันธ์สื่ให้เห็นภาพ ของเสียงร้องของเด็กที่สร้างบรรยากาศสื่อารมณ์เพลง เหมือนชีวิตคนเด็กถ้าไม่ได้กินก็ร้องไห้ ผู้เป็นแม่ต้องคอยเลี้ยงดูอย่างเอาใจใส่

...เหมือนกินเหล้าลืมไก่อ่ ก็คาดว่าไม่ไผ่ มันแตกกิ่งลืมกอ รักกันหนอไม่ลืมกัน คิดหาทางลืมกันทาง...

เพลงโคราชเกี่ยวแถมจาก กำป็น บ้านแท่น ขับร้อง

แตก คือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 474) ก. แยกออกจากกัน เช่น แก้วแตก ชามแตก

ผู้ประพันธ์เพลงสื่อให้เห็นภาพ ความรักที่แตกหัก ไม่มีทางที่จะกลับคืนมาหากันได้ดังเดิม
นำเอาการกินเหล้าแล้วลืมนกกับแก้ว เปรียบกับไม้ไฟที่แตกออกไปลืมนิกำเนิดของตน
เช่นเดียวกับความรักก็ไม่สามารถหาทางกลับมาหากันได้ เมื่อได้แตกหักแล้ว